

LV100

69 dienas
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

Da 20. februaram tyka gaideitys kongresa referentu tezis. Iz itū breidi ir pīteikti 62 referati, 6 stenda referati, 5 daliniki pretendej iz diskuseju īvadeišonu. Puorstuovāti ir latgališi nu Latvejis, Krīvejis (Sibira) i ASV, taipoš pīsadaleis kongresā ar ziņojumim 4 pūļu zynuotnīki.

Da 1. martam referenti sajims apstyprynuojumus par temu īkļaušonu kongresa programā. Prīšklasejumi tiks prezentāti sešuos sekcejuos: tautsaimnīceibys, vidis, juridiski viesturiskajā, latgalistikys, medeju i kulturviesturis.

Eipaša prīca par Latvejis Universitatis iniciativu organizēt atsevišķu sekceju "Latgolys diskurss literaturys viesturē" (vadeituojs Ojārs Lāms, Ieva Kalniņa). Sekcejā byus referenti nu Latvejis Universitatis, Daugovpiļs Universitatis, Vroclovys Universitatis i Rēzeknis Tehnologueju akademejis.

LV100

66 dienas
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

26. februārī jau deivētū reizi nūtyka Latgališu kultūrys goda bolvys padūšonys ceremoneja. Tymā vairuokuos nominacejuos beja izvirzeiti pasuokumi iz izdavumi, kurus, Latgolys symtgadis kongresu sagaidūt, veidoj Latgališu kultūrys bīdreiba i Rēzeknis Tehnologeju akademeja.

Nominacejā par goda nūzeimeiguokū kultūrys pasuokumu beja izvierzāts N. Rancāna konkurss izcyluokajim Latgolys regiona pedagogim. Itūgod pasuokums nūtyks jau trešū reizi, nūslāguma pasuokums paradzāts 24. septembrī Viļānu Tautys nomā. Pasuokumu organizej LKB sadarbībā ar RTA, finansiāli atbolsta Kultūrys ministreja projekts programā “Latvejis vaļstei 100” i Latgolys pošvaļdeibys.

Nominacejā par latgališu volūdys populariziešonu Latvejā i pasauli treju lobuokūs skaitā tyka iklāuta izgleitojušuo datorspēle “Īsapazeisim” par 33 ivāruojamom personeibom, kas sasiteitys ar Latgolu (<http://iepazisimies.rta.lv>). Spēle ir popularizēta daudzuos vītuous Latgolā, Reigā izgudruojumu izstuodē, tāt pīejama sevkuram spēlātuojam. Spēlis autori: ideja, koncepeja, saturs – I. Šuplinska, saturs – V. Malahovskis, tehniskais izpīldejums – SIA “MS-IDI”. Finansiāli obus pasuokumus atbaļsteja Kultūrys ministreja projekts programā “Latvejis vaļstei 100” i RTA.

Nominacejā par lobuokū snīgumu literaturā par nominantu tyka atzeita **Sandrys Ūdris i Juoņa Ryučāna gruomota par Fraņci Kempu “Aizlauztais spaits”**. Gruomota ir LKKF Latgolys kultūrys programys projekta “F. Kempa 140 godu atceris” (projekta vad. I. Šuplinska) rezultāts. Projektu realizēja Latgališu kultūrys bīdreiba. Tys beja vīns nu pasuokumu F. Kempa atcerei. Romanu var īsaguoduot LKB, školom i bibliotekom romans teik duovynuots.

LV100

63 dienas
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

Latgolys symtgadis kongresā ar prišklasejumu “Rēzeknes Kongresa 65 gadu atcere Amerikā” pīsateics Juoņs Dimants, juniors. Juoņs Dimants savulaik ir bejs Andryva Jūrdža fonda vadeituojs, pīsadalejs i iniciеjs daudzys aktivitatis. Sūpluok ar Ontuonu Tutinu jī apzynuoja trymdā asūšūs latgalīšus, syutūs zinis LKB, kai ari jau ir izsyutejuši trymdys medijim relizi par Latgolys symtgadis kongresu itūgod i davyši raksturuojumu leidzeigam pasuokumam trymdā, 35 godus atpakaļ.

Īskotam J. Dimanta i O. Tutina roksts.

Ceļā uz Rēzeknes Kongresa 100 gadu atceri Latvijā (65 gadu atcere ASV 1982. gadā.)

Rēzeknes Kongresa 100 gadu atcere notiks 2017. gadā, 5.–6. maijam Rēzeknē, Latvijā.

Ārzemēs, ASV. ir notikuši divi sarīkojumi veltīti 1917. gada Rēzeknes Kongresa atcerei. Pirmo reizi 1967. gadā Indianapolē, Indianā tika atzīmēti 50 gadi, bet otro reizi 1982. gadā no 2. līdz 4. jūlijam Vandavegā, Viskonsinā, notika 65 gadu atcere, kur piedalījās vairāk nekā 120 dalībnieki ar plašu programmu, kas atspoguļoja Latgales kultūrvēstures gaitas.

Tanī laikā ārzemes vēl darbojās organizācijas, kas vairs nešķiroja tautiešus, no kurienes viņi nākuši, bet visi kopā risināja daudzus nepabeigtos darbus un ieceres, kā piemēram – katras valodas mācīšanai vispirms ir nepieciešams vienveidīgs rakstības veids – noteikta vienveidīga ortogrāfij, pie kuas Latvijā tika un tiek veikts liels un adošs darbs. Gluda literārā valoda – dialekta ortogrāfija ir svarīga vēsturei teica Prof. L.Latkovskis, Sr. “Nav nekādu problēmu, kuŗas nevarētu atrisināt, ja sanākam kopā un izdabetējam tās lietīšķi un intelektuāli”, teica Profesors Latkovskis. Tā tas bija, kad cēla Tautas pili, Atbrīvošanas pieminekli Rēzeknē, utt.

Abas šīs sanāksmes bija atspoguļotas ārzemju latviešu presē tanī laikā, bet Latvijā bija cenzūra. Tie bija citi apspiestības laiki.

Diemžēl, daudzi jo daudzi mūsu censoņi un patrioti ir Dieva mierā aizgājuši. Jauna paaudze Latvijā ir pārņēmusi mūsu darbību. Un jāpateicas Dievam, ka ir secība un turpinājums, vēl ar lielāku sparū un pārliecību kā līdz šim, darbs tiek veikts. Tagad varam atskatīties uz pēdējās atceres sagatavošanas darbiem un darbiniekiem.

1917. gada 8. maijā Rēzeknē sanāca pagastu un draudžu deputāti un pieņēma lēmumu apvienoties ar vidzemniekiem un kurzemniekiem. Ar šo lēmumu tika likts pamats Lavijas valstij. Šī kongresa atcere Latvijā bija aizliegta, bet Amerikas latviešu katoļu aprindas nolēma rīkot šī Kongresa 65 gadu atceri, Amerikas Latviešu katoļu apvienības (ALKA) un Latgales Pētniecības institūta izkārtojumā.

Izveidotā Rīcības komitejā darbojās Jānis J. Dimants, Jr., M.D.,- ALKAS prezidents, Pr. B. Baginskis, Antons Tutins – Dzintars (Latviešu katoļu studentu un akadēmiķu apvienība) prezidents, Pr.S.Škutāns, V. Strauts, Francis Teirumnīks – Latgales Pētniecības institūta vadītājs un Francis Zeps. Atceri nolēma rīkot Mariāņu tēvu īpašumā Vandavegā, Viskonsinā, 1982. gada 2. līdz 4.jūlijam. Atceres priekšsēdis bija Dr. Dimants, bet atceres norisi vadīja A.Tutins.

Atcerē aktīvi piedalījās Latvijas sūtniecības Vašingtonā vadītājs Dr. Anatols Dinbergs, Francis Zeps, kas bija 1917. gada kongresa delegāts un Pr. A Pekšs, kas kā 14 gadu zēns Kongresa gājiena priekšgalā bija nesis sarkanbaltsarkano karogu. Atceri ievadīja piektdien, 2. jūlijā ar svētbrīdi – Pr. P.Bojārs, sekoja apsveikumi. Bet referēja Prof. L. Latkovskis, Sr. – “Ortogrāfija”, Paulīnes Zalānes Vallēnas referātu “Pīters Miglinīks” nolasīja Dr. J. Dimants, bet Helenas Kažas referātu “Latviešu tautas parunas un to nozīme” nolasīja F.Teirumnīks.

Sestdien, 3. jūlijā uzstājās Leokadija Skrinda Staudzs – “Brāļi Skrindas”, Prof. L.Latkovskis, Sr., – “Francis Trasuns”, Tēvs Stanislavs Škutāns referēja – “Latgola pirms un pēc Rēzeknes Kongresa”, F. Zeps – “Francis Kempis”, F. Teirumnīks – “Nikodems Rancāns”, Prof. Izidors Vizulis – “Rēzeknes Kongresa politiski tiesiskā dimensija”.

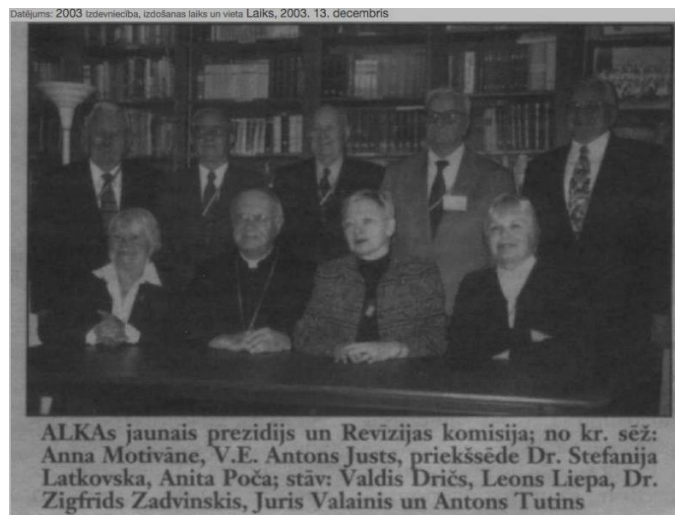
Svētdien, 4. jūlijā, dievkalpojumu noturēja Pr. Baginskis, Pr. A.Pekšs un Tēvs S.Škutāns, bet atceres aktu atklāja Dr. J.Dimants, dalībniekus uzrunāja sūtnis Dr. A. Dinbergs, kam sekoja organizāciju un draudžu apsveikumi. Referēja vēsturnieks un rakstnieks Tadeušs Puisāns – “Rēzeknes Kongress 1917. gadā”.

Referāti bija ļoti informatīvi, bagāti un saistoši un norādīja uz grūto, bet bagāto pagātni valsts sākuma dzīvē.

Dzejnieks Prof. Francis Murāns nolasīja savu dzejoli veltītu šai atcerei – “Pulcēšanās Vandavegā”. Atzinīgus vārdus teica Dr. Valdis Muižnieks, Dr. Valdis Zeps un citi viesi.

Visas trīs dienas tika pavadītas draudzībā un lielā sirsnībā. Pateicību dalībnieki izteica Vladim Velmem, kas gādāja par visu miesīgo labklājību un nakstmājām un lieliskajām maltītēm. Visi priecājās, ka atcere nebija sasteigta un pārslogota ar referātiem. Klātesošie izteica pateicību A. Tutinam par atceres tik demokrātisku novadīšanu visas trīs dienas.

Jānis J. Dimants, Jr., M.D.
Antons Tutins, MBA

LV100

60 dienu
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

Latgolys symtgadis kongresa orgkomiteja beidzūt ir apkuopojuse informaceju par referentim. Pyrmuos dīnys plenārsēdē byus vareiba dzierdēt gon vaļsts augstuokuos amatpersonys, gon Egila Levita ziņuojumu par 1917. goda kongresa i tuo lāmumu eistynuošonys juridiskū pusi, Inesi Runci par 1917. goda kongresa viesturiskū kontekstu i puorejūs nūvodu reakceju iz kongresa lāmumim. Pyrmuo dīna nūtikis Latgolys viestnīceibā “Gors”.

Pasuokumi simboliski turpynuosīs vysu nakti, partū ka nu vīnys kongresa dīnys da ūtrys byus Latgališu volūdys nakts ar latgaliski dzīdūšūs muzyķu uzastuošonu i tekstu skaitejumiem nu latgaliski rokstūšim autorim.

Ūtrei kongresa dīna turpynuos sovu dorbu Rēzeknis Tehnologueju akademējā. Reits suoksīs ar kūpeigu plenarsiedi, tod nu **12.00 da 14.00** dorbuosīs sešys paraleluos sekcejis:

- *Latgolys regiona ekonomikys i uzjiemiejdarbeibys atteisteibys īspiejis* (atb. S. Ežmale)
- *Vidīs vaicuojumi Latgolys regiona atteisteibā* (atb. E. Teirumnīks)
- *1917.goda Latgolys kongresa viesturiska i juridiska nūzeime i lūma Latvejīs vaļstiskumā i Satversmē* (atb. A. Bitāns)
- **3 filologiskuos, kulturologiskuos sekcejis** (atb. I. Šuplinska):
  - o *Latgolys diskurss literaturys viesturē* (atb. O. Lāms)
  - o *Volūdys i izgleiteibys politikys vaicuojumi latgalistikā* (atb. L. Leikuma)
  - o *Viesturis i komunikacejis diskurss latgalistikā* (atb. J. Urtāns)

Atbylstūši nu **15.00 da 16.20** – 5 paraleluos sekcejis (vysmozuok pīteikumu ir tautsaimnīceibys sekcejā), nu **17.00 da 18.30** – 4 sekcejis (bez literaturzynuotniskuos). Kotrā sekcejā paradzātys ari diskusejis, partū nuokušajuos eisziņuos.

LV100

56 dienas
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

Latgolys symtgadis kongresa ūtrajā dīnā kotrā nu sekcejom ir plānuota plašuoka diskuseja, kurā vareiba pīsadaleit sevcuram konferencis dalinīkam. Itamā šaltī ir zynomys diskuseju temys, bet vairuoki moderatori, kai ari diskusejis problemvaicuojumī vēļ teik saskaņuoti. Partū aicynojam īsasaisteit kongresa plānuošonā i pīduovuot sovu redziejumu par diskutejamajim problemvaicuojumim nūsauktūs temu ītvorūs:

✓ **Latgolys regiona ekonomikys i uzjiemiejdarbeibys atteisteibys īspiejis**

Problemvaicuojumī: Kaidi ir bremzejūšī faktori dreizuokai Latgolys regiona izaugsmei i uzjiemiejdarbeibys atteisteibai?

Kaidi regiona atbolsta instrumenti byutu vajadzeigi, kab nūdrūšynuotu mierķorientātu vaļsts atbolstu Latgolai ilgtermiņā?

Kū pošvaļdeibys i vaļsts puorvaļdis var dareit, kab efektīvuok sasadorbuot ar uzjiemiejim, mazynojuť administratīvū slūgu?

✓ **Latgaliskais komponents vuiceibu literatūrā i muoksls nūzoru viesturiskūs puorskota izdavumūs**

Problemvaicuojumī: Kai panuokt, ka latgaliskais komponents ir īkļauts vuiceibu programuos i gruomotuos?

✓ **Atjaunuojamī resursi, alternativūs energeju veidi Latgolys atteisteibā**

✓ **Latgalīšu volūdys, nūvodvuiceibys vaicuojums izgleiteibys politikā**

Problemvaicuojumī: Kai panuokt, ka vaļsts mārūgā pīvierš uzmaneibu nūvodvuiceibys svareigumam patriotyskuos audzynuošonys i spieceigys teritorialuos, nacionaluos idēntitatis veiduošonā?

Cik lels mierķdotacejis apjūms ir vajadzeigs kotru godu, kab nūdrūšynuotu nūvodvuiceibys īvisšonu Latgolys regiona školuos?

✓ **Latgola kai ES uorejais rūbežs – drūšeibys vaicuojumī**

✓ **Latgalīšu volūdys politika muzeju i plašsazinis leidzekļu darbeibā**

Problemvaicuojumī: Kai panuokt, ka Latgolys muzejūs, taipoš kai Latgolys kūpejā lingvistiskajā ainovā vaira pasaruoda latgalīšu volūdys lituojums?

Īrūsmei atsevišķi problemvaicuojumī jau ir dūti, bet tim, kas īsyuteis sovu redzīni, Latgalīšu kultūrys bīdreiba duovynuos izdavumu par Fraņci Kempu – S. Ūdre, J. Rytučāns “Aizlauztais spaits”.

Veidojam kongresa programu i meklejam rysynuojumus Latgolys problemom kūpā!

*Gaidom problemvaicuojumus da **20. martam** iz adresi: ilga13@inbox.lv*

LV100

55 dienas
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

Sajimts pyrmais plašuokais puordūmu materials nu Pītera Zīmeļa (*Ziemelis*), kongresa diskuseju dalinīka. Īskotam juo rūsynuojums:

Varbūt kādā sekcijā varētu [vajadzētu] mazliet parunāt, ka Latgalei Neatkarību neviens nepasnieedza, bet latgalieši aktīvi piedalījās Brīvības cīņās. OTRKĀRT, atgādināt un norādīt uz nepieciešamību katrā novadā, pagastā apzināt Brīvības cīņu dalībniekus un īpaši , Lāčplēša kara ordeņa kavalierus. 2014.g. ar Balvu novada domes atbalstu es panācu Piemiņas zīmes uzlikšanu PIECIEM mana dzimtā pagasta , Bērzpils [agrāk Domopoles] izciliem karavīriem – LA ģenerālim Kazimiram Olekšam [dzirnavas pie Maltas kā Brīvības cīņu dalībniekam], leitnantam Lācim , serž. Arhipovam , kareivjiem Pugačam [mazmeita Rīgā] un Topecam [viņa mazmeita dzīvo Bērzpilī].

Līdz tam brīdim neviens neko par šiem karavīriem pagastā nezināja. Divi izsūtīti – Arhipovs 1941. g., Topecs – pēc kara. Apglabāti – ģen. Rīgā, Sarkandaugavas kapos [pagaidām bez uzraksta, ka ir LA ģen. un LKOK, bet būs], Pugačs – Cēsu vecajos Meža kapos , Lācis – Rugāju novadā, izsūtītie kaut kur Sibīrijā.

Jūs man paskaidrojiet -- kāpēc ir pulkveža Brieža iela Rēzeknē [nekāda sakara ar Rēzekni , ne viņš ir bijis Brīvības cīņu dalībnieks] , bet nav ģenerāļa Olekša vai cita izcila Latgales karavīra vārdā sauktas ? Varbūt tāpēc , ka Latgale vajadzīga depresīva , nevis lepna par savu vēsturi ? Jums ir iespēja to kļūdu labot.

PIRMAIS – kongress pieņem aicinājumu visiem Latgales novadiem apzināt Brīvības cīņu dalībniekus un uzlikt piemiņas plāksnes uz visu LKOK kapiem , kas apglabāti Latgales kapos, arī citu novadu LKOK , līdz Latgales atbrīvošanas 100-gadei. To jau ir paveicis Valkas novads-- tātad piemērs ir.

OTRAIS – izveidot skolās standus ar Brīvības cīņu [LKOK] dalībnieku dzīves stāstiem. Tāds ir izveidots Bērzpils vidusskolā. Te ir tas variants, kā pacelt latgaliešu pašapziņu augstāk par zupas bļodu.

LV100

51 diena
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

Esi vīns nu nūvodvuiceibys školuojujim!

4. pasaūla latgališu saītā 2. majā ir paradzāta nūvodvuiceiba kūpā ar Latgolā pazeistamim kultūrys i sabīdryskejim darbinīkim, prezentejūt jaunuokūs izdavumus i stuostūt Latgolys viesturis stuostu “Latgolys symtgadis ceļš dažaidūs medejūs”

Pamatmierkis – aptvert piec īspiejis leluoku Latgolys i tyvuokuos apļeicīnis nūvodu (Varakļūonu, Madūnys, Jākabpiļs) vyspuorzigleitojušuos i specialuos školys (ari Muzykys i muokslys, profesionaluos), stuostūt par 1917. goda kongresa lūmu Latvejis tapšonā i Rēzeknis pasuokumim 5.–7. majā, kai ari popularizejūt i duovynojūt jaunuokūs izdavumus i, prūtasm, īpazeistynojūt ar sevi, sovu davumu Latgolys kultūrvidē.

Kai tys varātu nūtik? Latgolā i tyvejā apļeicīnī ir ap 200 školū. Byutu labi, ja tys, kas plānoj īsasaisteit, plānuotu 2–3 školys, byutu jauki, ka tuos byutu ari juo absolvātuos školys (prūtams, ka daudzi ir vuicejušīs, pīvadumam, Kuorsovys ci Rēzeknis 5. vydsškolā, tod gon: 1) priškrūka absolventam, 2) i juoizavielej cyta škola, ka tī teišom jau vairuoki priškā. Dalykumā anketa, kur juonūruoda napīcīšamī dati.

Taitod – **IZAVIELEJ** školys, kuruos vari byut 2. majā!

Kotrā školā byutu juosasateik ar divom auditorejom (mozuokā ci interešu izgleiteibys školā varātu byut vīna tikšanus): ar suokumškolys (1.–4. klase) i puorejim (5.–12.klase). A vydsškolā, ja var saplānuot, pat treis tikšanus.

Dalykumā ir školū saroksts, nu kura izavēlēt. Jem vārā, ka Dagdys, Kuorsovys, Kaunotys, Maltys, Rekovys i Preiļu piļsātys vydsškolys jau aizjimtys, Škaunis i Upeitis pamatškolys.

Ka gribi pīsadaleit, roksti ilga13@inbox.lv, tod sajimsi prezentacejis gaitys aprokstu i cytu organizatorisku lītu skaidruojumu.

LV100

48 dienas
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

4. pasaulā latgalīšu saītā 2. majā ir paradzāta nūvodvuiceiba kūpā ar Latgolā pazeistamim kultūrys i sabīdryskajim darbinīkim. Itamā šaļtī ir zynoms, ka sovys školuojuoja spiejis raudzeis puorbaudeit **muzyki**: da Gunchi, Kristaps Rasims, Arņs Slobožanins, Sovvaļņiks, Jus Vucāns, **medeju puorstuovi**: Renāte Lazdeņa, Evika Muizneica, Ausma Sprukte, Lolita Kivleniece-Kuzņecova, Jūlija Jurāne, Inga Kaļva, **kultūrys darbinīki**: Ruta Cybule, Andris Slišāns, Edeite Husare, Ilga Šuplinska, Mārīte Krasnobaja, Ilze Ozoliņa, **politikis** Jurs Viļums.

Vīns nu izdavumu, kas tiks duovynuots školom, kurā nūtikis nūvodvuiceibys pilotiešona, ir stuosti bārnim par Latgolu **“Gostūs pi Boņuka”**. Izdavuma autoris literaturzynuotneica Ilga Šuplinska, dzejneica i drāmys terapeite Līga Rundāne, školuojuoja Aelita Andrejeva raudzejušys turpynuot Boņuka transformacejis muokslā. Izdavuma pamatmierkis – ar pazeistamu tālu – Annele nu A. Brigaderis stuostim, Pastariņš nu E. Birznīka-Upeiša prozys i muoksls detektive Poga nu L. Pastoris bārnū detektīvu gruomoteņom – gostūs pi Boņuka atklusos myusu dīnu Latgolu, tuos tradicejis, vītys, bārnū literatūrys autorus i, pats svareiguokais, volūdu. Paruodeis, ka tei volūda, kū runuoja myusu seņči, ir stypra arī myusu dīnuos.

Gruomotai ir daudz atškireibu, saleidzynojuūt ar leidzeigim izdavumim:

- tū ilustrej muokslneica Līna Ivanova, daškierdama individualitati tālim i vītom, kuruos skaiteituojs atsarass,
- tymā ir daudz dažaida veida aizdavumu i kaitu, kurys juospielej kūpā ar klasisbīdrim i školuojuoja školā ci vacuokim sātā,
- taitod – gruomota, kuu skaiteit aicynuoti leli ar mozajim i ūtraizūok,
- byus davīnuota arī golda spēle “Ceļuojuoms pa Latgolu”.

LV100

45 dienas
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

Kai jau raksteits ģprišk, kongresā dorbuosīs sešys paralelys sekcejis, tiks nūlaseiti puori 70 referatim i nūtikis sešys diskusejis – sevkurā sekcejā pa vīnai. Kongresa tezis dreiz varēs skaiteit Rēzeknis Tehnologueju akademejis sātys lopā, taipoš kai skaiteit kongresa programu.

Piec kongresa juristu sekcejis referāti tiks apkūpuoti žurnalā “Jurista Vuords”, bet latgalistikys i Latgolys diskursa sekceju piedejumi humanitarūs zynuotņu žurnalā “Via Latgalica” (Nr. 9).

Juoatguodynoj, ka naseņ izguojis žurnala **“Via Latgalica” ostuotais numurs**, kurā apkūpuoti 9. latgalistikys konferencejis pīšklasejumi. Žurnals ir pieejams EBSCO datu bāzē i skaitams elektroniski: <http://journals.ru.lv/index.php/LATG>

Taipoš juoatzeimej, ka žurnals ir izdūts ar vaļsts programys Letonika i KM projekta “Latgolys kongresam 100” finansialu atbolstu.

LV100

38 dienas
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

Nu šudiņdīnys da 20. apreļam īskaitūt, var pīsareģistrēt Latgolys symtgadis kongresam kai klauseituojs. Kab tū izdareitu, juoatver Rēzeknis Tehnologeju akademijis sātys lopa (www.rta.lv) i zam “Notikumu kalendārs” juoatrūn 5. majs i kongresa aproksts. Var izmontuot ari tīšū adresi:

LTG: <https://goo.gl/rNw9bw>

LVS: <https://goo.gl/CpJDDT>

PARKŪ BYUTU JUOSAREGISTREJ?

Patīseibā divys prīškrūceibys klauseituojim i vīna organizatorim.

Tys, kas nūruodeitajā laikā **(28.03–20.04) pīsareģistrej** kongresam, tys:

- var pretendēt iz klauseituoja aplīceibys īguišonu,
- pīsadola bolsojumā par Reiceibys komitejis izveidi i rezoluceju.

Organizatorim tei ir īspieja prognozēt daleibniku skaitu, kas atvīgloj konferenceis reikuošonu.

Pīsareģistrej pats, kab byutu zynūšs par Latgolai svareigim vaicuojumim, i puorsyut ziņu draugam ci koleģim, kab īspieja daleibai ir piec īspiejis leluokam cylvāku skaitam.

Tūmār, ja zini, ka **5.–6. majā** nabyusi Rēzeknē, nabādoj, **byus īspieja plenarsēdis i diskusejis redzēt tīšsaistī Rēzeknis Tehnologeju sātys lopā.**

LV100

28 dienas
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

Nu šudiņdīnys ir pieejama Latgolys symtgadis kongresa programa Rēzeknis Tehnoloģeju akademejis (RTA) sātys lopā www.rta.lv pi nūtykumu. Programa pasaruodeis ari Latgališu kultūrys bīdreibys Facebook lopā i cytur.

Svareigi, ka **RTA sātys** lopā byus skaitomys ari **referentu tezis**. Tys zeimoj, ka tī, kas vēļ nav registrejušis kongresam, puorskaitūt tezis, var veidot sovus vaicuojumus kai referentim, tai planavuotajom diskusejom.

Atguodynojumam iz kongresu ir pīteikti 75 pīšklasejumi, nu tim 6 tiks prezentāti plenārsēdē 5. majā, 57 pīduovuoti klauseituoju viereibai sekcejuos i 12 skotami kai stenda referati. Tūs prezentēs gondreiz 100 (96) pietnīki, sovū jūmu praktiki i eksperti.

Lai ari kongresa runuotuoju vydā nav daudz puorstuovu nu uorzemem, tok Juoņs Dimants (Andryva Jūrdža fonds) atguodynuos par latgališu diasporu rītumūs, bet Anna Dvoreckaja i Romans Bondars stuosteis par Sibira latgalīšim. Sibira latgališu tematiku atkluos ari Aigars Lielbārdis, kas pīduovoj kongresa daleibnīkim ari vareibu byut izstuodis **Cyts Sibirs: latvīšu cīmi Lejis Bulanā, Timofejevkā i Suhonojā** atkluošonā 6. majā.

Jūprūjom ir vareiba uzdūt sovū vaicuojumu diskusejai, pīsaregistrejūt kai klauseituojs, i jūprūjom var pīsateikt kaidā diskusejā kai eksperts.

LV100

24 dienas
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

2. majā apmāram 50 Latgolys regiona školuos plānuota **nūvodvuiceiba** kūpā ar Latgolā pazeistamim kulturys i sabīdryskajim darbinīkim, aktivim jaunīšim, prezeņtejūt jaunuokūs izdavumus i stuostūt Latgolys viesturis stuostu

Ka gribim, kab myusu bārni runuotu latgaliski i pazeitu latgaliskuos vierteibys, ar jim par tom ir juorunoj i juorunoj jim pīmāruotā volūdā! Ir juopadzeivoj myusu dīnu vidē, pa jaunam juoīt myusu tradicejuos i dzeivis veidā, tūlaik i latgaliskais tiks dzeivuoks, atsasauks syltuok.

Nūvodvuiceibā Latgolys školuos varēs satikt muzyķus: Gunti Rasimu, Sovvaļņīku, Juri Vucānu, aktīri i muzyki Kristapu Rasimu, dzejneicys: Inetu Atpili-Jugani, Māreiti Krasnobaju, Ingu Kaļvu, Ligeju Purinašu, televizejis i radejis puorstuovus: Renāti Lazdeņu, Eviku Muizneicu, Ausmu Sprukti, Skaidreiti Svikšu, storp jim byus kulturys i sabīdryskī darbinīki: Ruta Cibule, Iļze Ozoliņa, Sandra Ūdre, Jurs Viļums i cyti.

Školom tiks duovynuoti taidi izdavumi kai S. Ūdre, J. Ryučāns „Aizlauztais spaits”, „Latgalīša CV”, DVD „Viļakys ticiejumi”, „Senī omoti Dagdā”, D. Dudarjonoka, J. Skrivļa-Čevere, L. Purinaša, G. Nagle „Linejis”, I. Atpile-Jugane „Mūdynuot muokuļus”. Ari jaunais izdavums suokumškolys školānim I.Šuplinska, L.Rundāne, A. Andrejeva „Gostūs pi Boņuka. Stuosti bārnim par Latgolu”. Taipoš ar bārnim interaktīvā veidā tiks puorrunuots Latgolys viesturis stuosts, paraudzeitys izgleitojušuos datorspēlis par Latgolu.

Ceram iz školu atsauceibu!

Bet **2. majā 17.00** Rēzeknis Tehnologueju akademējā (Stykla terasē) nūtikis izdavuma I.Šuplinska, L.Rundāne, A.Andrejeva „Gostūs pi Boņuka. Stuosti bārnim par Latgolu” prezentaceja. Aicynuots sevkurs interesents!

LV100

22 dienas
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

Gaidūt Leldīni, svātku pacyluoteibai atbylstūša ziņa. Kai svātku duovona i gondarejuma šaļts storp kongresa dīnom byus **Latgališu volūdys nakts**. Par tuos nūrisi guodoj Jūlija Danilina, Vīsturs Kairišs, Guņtis Rasims, Edeite Husare.

Režisors Vīsturs Kairišs tū sauc par sovpatēigu Juoņa dīnys gunkuri – latgališu volūdys napuortraukteibys cyldynuošonys simbolu. Festivala parkā pretim Latgolys viestnīceibai GORS iz diveju skotuvu tiks saukti latgališu literati i muzyki, lai sovstarpeigi papyldynuotu tys tuo priškņasumus.

Pasuokumu vadeis: Kristaps Rasims, Māris Susējs, Jurs Vucāns, Rolands Keišs, bet publika varēs dzierdēt taidys grupys i izpīldeituojus kai „Borowa MC”, „Bez PVN”, „Sovvaļņiķs”, Kārlis Kazāks, „Dabasu Durovys”, Juoņs Skuteļs, „Green Novice”, „Kapļi”, „Tautumeitas”, „Laimas Muzykantī”, „Jezups i Muosys”, „Ausmeņa Records”, veiru kors „Graidī”, „Rūžupis veiri”, Guntra Kuzmina i „Skonai”, Vinsents Kūkojs, „Trikmīņs”, „Ceidari”, „Ilža”, „Upīte”, Aija Eriņa, „Rūnas”, folklorys kūpa „Sovvaļņiķi”, „Fenikss”, „Trešīs Nūtona lykums”, „Unknown Artist”, „Gondreiž 10nīkā”, Laura Bicāne, „Dyrbyni”, „Rekavas dzintars” i cyti.

Sovus tekstus klauseituojim pīduovuos Anna Rancāne, Ligija Purinaša, Juoņs Ryučāns, Sandra Ūdre, Līga Rundāne, Ilze Sperga, Mārīte Slišāne, Dagnija Dudarjonoka, Karonhisake, Raibīs.

Programa paradzāta vysys nakts garumā, a tī, kas sagaidēs reitu voi pīsabīdruos nu reita, dūsīs simboliskā guojīnī nu „Gora” da Rēzeknis Tehnologueju akademejis, kur nūtiks ūtruos dīnys dorbs kongresā.

Krujam spēkus Latgališu volūdys naktei, kas, var cerēt, puorsavērsīs simboliskā latgališu volūdys „dīnā” – pilnvierteigā tuos lītuojumā i funkcionalitātē dažaiduos jūmuos.

LV100

16 dienas
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

**Vaira tik vīnu dīnu – ŠUDIŅ – var dasasaceit kongresam.
Nanūkavej!**

Daži preciziejumi:

- kongresā var pīsadaleit sevkurs interesents, ari ka jis nav registrejis, vīneigi – jis navar pīsadaleit bolsuošonā i sajimt aplīceibu,
- aplīceibu sajimšona ir nūslāguma plenārsēdē, tys zeimoj, ka jei pīsanuok tim, kas aktivi pīsadalejuši obejis kongresa dīnys,
- vīsi/ gosti, kas aicynuoti daleibai kongresā, par savu daleibu var ziņuot da 25. apreļam, i jī skaituos automatiski registrejušīs, atseviški registrētīs navajag,
- referentim ari nav napīcīšams registrētīs kai klauseituojim.

LV100

11 dienas
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

Kongresam ir registrejušis 260 daleibnīki, jau pyrma tuo beja pīteikti 98 referenti, itamuos dīnuos byus skaidrs ari gostu skaits.

Ka tūmār ir nūkavāta registraceja, ir vareiba pīsadaleit kongresā taipat. Kai jau viesteits īprīškejā eiszinā, ari naregistrāts klauseituojs pīsadola diskusejuos, īspieju rūbežuos sajem vysus materiālus, vīneigi – napreteņdej iz klauseituoja aplīceibu i napīsadola bolsuojumā.

Kongresa programā ir daži lobuojumi pi diskuseju ekspertim, programa ir atrūnama:
<http://www.rta.lv/notikums/212>

4. pasaūla latgališu saīta programa ir radzama Latvejis symtgadis sātys lopā:
<http://lv100.lv/tag/26/latgaleskongresam100/?hl=lv>

Registraceja kongresam 5. majā byus, suocūt nu 12.00 stuņžu Austrumlatvejis vietsnīceibā “Gors”. Pošu i cytu drūšeibai atguodynojam, ka der pajimt leidza personu aplīcynūšu dokumentu.

Tim, kas izavielej palikt sātā, atguodynojam, ka 5. māja plenārsēde tiks translāta LVT1, bet 6. majā – diskusejis i plenārsēdis RTA sātys lopā.

LV100

10 dienu
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

Izvylkums nu profesoris Lidejis Leikumys apleikroksta vysim, kas bejuši Sibirī i var paleidzeit sagaideit i pavadiet laiku ar sibirīšim.

“Kai jau byusit dzierdiejuši, iz Rēzeknis kongresa dīnu otkon sabrauc Sibira latgalīši. Jim viza byus nu 28. apreļa da 8. maja. Apsamat Rēzeknē – Moskovys ilā 22.

Vysa īpraseits ir 14 latgalīšu + Anna Dvorecka, kas pietej sibirīšus katuoļus i cytus. Varit apsavērt kongresa programu, kur referentūs radzātu vēl i taidu Romanu Bondaru, kuram internetā ir sova sātys lopa par vysu latgaliskū, kū tik jis spiej salaseit, Krīvejā dzeivuodams. Jam byus lobs referats par rodu mekliejumim caur internetā vareibom.”

Braucit vysi iz Rēzekni iz Latgalīšu volūdys nakts :-), byutu sova Juoņadīna ar sibirīšim! :-) Tik sasaviļkt syltuok!...”

Ka vēl plānojit, kur sovu laiku pavadeit Latvejis 4. māja svātkūs i turpmuokajuos dīnuos, tod veritēs Rēzeknis vierzīnī!

LV100

8 dienas
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

Latgolys symtgadis kongresam tik tod ir jāga, ka latgalīšu volūda pasaruoda školuos i jaunīši tū suoc pizeit par sovu.

Nui, kongresa nūrise ir vārsta iz nuokūtni, dūmojūt par tū, cik paaudzis vēļ lamtys latgalīšu volūdai. I frazei – lītojit tik sātā i vyss nūtikis, tehnologeju godu symtā nav eisti pamata, partū ka mes zinim, cik dreizai aizīt volūdys, ka tuos nav jaunajuos tehnologejuos i školā. I, prūtama līta, tū pījimt piec tik gara laika puotraukuma nav vīglai. Ārtuok i vīgluok par tū nadūmuot, bet bez saknem tok nadzeivoj.

Partū vairuoki pasuocīni ir dūmuoti taišni jaunajim. Vysmozuokajim gruomota “Gostūs pi Boņuka”, kū 2. majā prezentēs Rēzeknē i jau pyrma tuo vess pa 41 Latgolys školu, leluokim bārnim jau pusgodu pīejamuo datorspēle “Īsapazeisim”, bet vydsškolānim i studentim – Latgalīšu volūdys nakts. Nuocit poši i jemit vacuokus leidza!

Eipaša prīca, ka storp kongresa delegatim byus ari školāni, jūs nav daudz, bet tys līcyno, ka ir ari tehnologeju godu symtā taidi, kas napuorstuoj vaicuo. I na tikai “guglei”, bet sev, školuojuojim, viesturei.

Gona daudz atsasauce ari školu direktori, tok vysod gribīs vaira. Ir cereiba, ka ari jī pastuosteis par nūtikšonom Rēzeknē i suoks īvīst kongresa idejis sovuos školuos.

Jaunū izdavumu I.Šuplinska, L.Rundāne, A.Andrejeva “Gostūs pi Boņuka” piec kongresa var vaicuo Rēzeknis Tehnologeju akademejā školom tys tiks duovynuots.

LV100

7 dienas
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

Latgolys symtgadis kongresam tik tod ir jāga, ka latgaliešu volūda pasaruoda školuos i jaunīši tū suoc pizeit par sovu.

Juosuoc ar tū pošu teikumu, ar kū ipriškejuos diņys ziņa, partū ka nu 260 kongresam registrātajim klauseituojim, tik 30 uzduot sovu vaicuojumū kongresam i sev, bet nu tim leluokuo daļa ir par volūdys vuiciešonu školā, ari tuos statusu i lituojumā sferu paplašynuošonu:

Pīvadumam:

Kāpēc PII un skolās skolotāji, skolas administrācija ārpusklases pasākumos (ārpus mācību stundām) nerunā arī latgaliešu valodā?

Kāpēc Latgales reģiona skolās skolotāju skolas administrācijas darba attiecību līgumā nevarētu iestrādāt un pievienot papildus punktu par pienākumu veikt latgaliešu valodas lietošanu, popularizēšanu skolās, sabiedriskajā dzīvē, lai dotu iespēju valodu saglabāt un attīstīt? Tas dotu oficiāli apstiprinātu pamatu darboties tiem mācību spēkiem, kas patiesi grib un uzskata, ka latgaliešiem ir jārūpējas un jādara viss, lai bērni, jaunieši runātu arī latgaliešu valodā.

PII bērniem divas reizes nedēļā jābūt latgaliešu sarunvalodas nodarbības. Tēmas: pasaku, stāstu klausīšanās, rotaļas, savstarpējās sarunas u.c. Skolās mājturības un muzikālās nodarbības jānotiek latgaliešu valodā pēc spēkā esošās programmas.

Kāda ir latgaliešu valodas loma kultūrā un medijos Latvijas kontekstā?

Cik reāli būtu iespējams, ka arī citos Latvijā izdotajos zinātniskajos rakstu krājumos būtu iesniedzami raksti latgaliešu rakstu valodā, parādot abu rakstu tradīciju līdzvērtīgu funkcionēšanu zinātnē? 2) Cik reāli būtu iespējams, ka jaunajos mācību materiālos tiktu iekļauti arī daiļliteratūras piemēri, populārzinātnisku/ zinātnisku rakstu fragmenti latgaliešu rakstu valodā, tos "nepārceļot" latviešu literārajā valodā, un tie taptu izmantoti (piem., ar CLIL metodi) ne tikai Latgalē novadmācībai?

Par kū Latgolys viesturi i volūdys pamatus navuica vysā Latvejā? Ka navuica, tod i nav kū breineitīs, ka uorpus Latgolys i daža pošā Latgolā cylvākim ir ļūti virspusiejis i stereotipiskys zynuošonys.

Kaidim ir jōbyut nōkomājim sūlim likumdūšonā un ivišonys algoritmam, lai latgaļu volūdys statuss nu (plyka) panteņa volūdys lykumā palyktu par

dzeivē (izgleiteiba, kultura, mediji, vītu vōrdi uz kartis i dobā, lītišķī dokumenti, tauteiba pasē, uzvōrdū raksteiba) reali funkcionējūšu principu?

Školuos nav latgalīšu volūdys minimalā apjūmā, vaļsts izgleiteibys programma nanūdrūšynoj. Kurai Latgolys pošvaldeibu organizacejai voi institucejai (ite mes narunojam par sabīdriskom organizacejom, bet vālātom / īcaltom Latgolys reģionu puorstuovūšom organizacejom) par itū juotur ryupe i juorunoj ar IZM?

Kāpēc vysur nav nūvoda muoceibas?

LV100

4 dīnys
da kongresa

Latgolys symtgadis kongresa eiszinis

Pādejā apreļa dīnā Rēzeknē īsaroda pirmī Sibirejis latgalīši. Itī atslāga vuordi 4. pasaūļa latgalīšu saitā sknanēs napuortrukti, partū ka vysi, kas ir nūbraukuši da Sobiram voi runuojuši ar atbrauciejim Latvejā, patīsi lepojās par tautīšim, kas tyukstūša kilometru attuolumā nu Latvejis saglobova sovu volūdu.

Kongresa gaitā ir divi nūtykumi, kas vaira veļteiti sibirīšim. 6. maja pušdīnīlaikā (11.30) atkluos izstuodi „**Cyts Sibirs: latvīšu cīmi Lejis Bulanā, Timofejevkā i Suhonojā**”. Izstuode ir veiduota, sasadorbojūt muzeja „Latvīši pasaulī” i Latvejis Universitatis Literaturys, folklorys i muokslsly instituta pietnīkim. Izstuodē var apsavērt kai rakstiskys līceibys, tai foto i video materialu.

6. majā sekcejis **Volūdys i izgleiteibys politikys vaicuojumi latgalistikā** sēdē nu 17.00 stuņžu varēs dziedēt ari referatus saisteibā ar Sibira tematiku.

Sibira latgalīši jau vakar īsuoce sovu kulturys programu, apmeklejūt Annys Rancānis dzejis izruodi „**Atlaižu**” Lūznavas muižā. Sibirīšim tei ir breineiga vareiba byut Jūs tāvutāvu dzimtenē, a vītejim latgalīšim unikala īspieja dziedēt senejis volūdys formys, stuostus par dzeivi Sibirī.